

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Problemata Evangelica Ut plurimum Emblematis
Coronata. Sive Quæstiones Curiosæ In singula Evangelia
Dominicarum Totius Anni**

Hartung, Philipp von

Egræ, 1689

Problema XXXIX. Cur novissimi pares facti primis? Dominica
Septuagesimæ. Hi novissimi unâ horâ fecerunt, & pares illos nobis fecisti.
Matth. 20. v. 12.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76102)

PROBLEMA XXXIX.

Cur novissimi pares facti primis?

DOMINICA SEPTUA- GESIMÆ.

Hi novissimi unâ horâ fecerunt, & pares illos nobis fecisti. Matth. 20. v. 12.

S. I.
Antiquitatis prærogativa multarum litium mater.

Nveteratum hoc rationalis naturæ vitium est, ut quæ prior est tempore, potior jure & honore affectet esse, nec rabidiore æstuet Zelo, quàm cum antiquitatis præeminentiam negligi & junioribus pares aut etiam majores honores discerni videt. Cur dæmon humanam tantopere insectetur creaturam, ut nulli industriæ consilioque parcat, ad exitium ejusdem procurandum, causa præcipua videtur D. Basilio, quia cum prærogativâ ipse gaudeat antiquitatis, ferre non potest, ut humana sibi præferatur natura. verba Magni sunt: *postquam vidit diabolus hominem, parvum quidem animal, supra omnem creaturam honoratum, cum esset antiquior homine, hunc ei honorem invidit.* Invidit & Cain Senior juniori Abeli honorem, quo sacrificium illius DEUS dignatus fuerat, cum allambentem flammam, à qua absumeretur charum munus, submitit; nec sopiri fraternum potuit odium ex propitia cœli flamma ortum, nisi innocentis sanguinis effusione. Cur Ismael Isaacum, Esau

Jacobum, fratres Josephum vaticiniano persequuntur odio, nisi quòd majores natu cum sint, minorenis nihilominus frater majoribus afficiatur honoribus & gratiis. Indignabantur discipuli Joannis Baptistæ, quòd majori in honore esset JESUS suis cum discipulis quàm ipsi, quibus tamen prærogativa antiquitatis præcellentiam faveret: *Rabbi, qui erat tecum trans Jordanem cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, & omnes veniunt ad eum* Joan. 3. v. 36. invidabant discipuli Joannis, inquit Abulensis, quòd JESUS qui noviter surgebat, excederet eum in fama & honore. at prudentior fuit Joannes, quàm ut suorum querelis, vel jure prioritatis moveri posset. non enim habuit oculum & linguam nequam, qualem hodierni murmurones, qui quòd novissimos operarios pares sibi fieri, imò denario citius donari viderent, inviderunt, exarserunt, eruperunt in querelas, murmura, & seditionem: *hi novissimi unâ horâ fecerunt, & pares nobis illos fecisti?* at favete tantisper lingvis ô boni! placet causam nôsse, cur novissimi pares vobis fiant: & æquali donentur

Gg

de-

denario? causam triplicem fusiùs edifferam, attendite.

§. 2.
Causa prima, cur pares primis novissimi, quia absque conventione labores susceperunt.

Figura prima Paulus 1. Cor. 15. v. 9.

Placet ergo scire cur primis pares novissimi? *hi nullâ conditâ mercede ad laborem accesserunt*, inquit Gregorius Nazianzenus orat. in sanctum baptisma. Postulasset fortasse ordo, ut solutionis initium à primis defumeretur, verum ordinem bonus paterfamilias immutat, & novissimos ad remunerationem advocat, quia hi nullo mercedis pacto & intuitu ad excolendam vineam convenerunt; qui autem sine spelucris, sine prætextu mercedis ad labores advolant ampliolem longè mercedem merentur. Novissimus inter Apostolos fuit Paulus, meritis tamen par primis, quippe qui abundantius omnibus laborasse se scribit, quia ut ingeniosissimè Pauli verba interpretatur Cæfarius, nullum unquam pro Apostolicis laboribus suis admisit stipendium, nullum intendit lucrum, nullum quæsitivum emolumentum. propriis enim manibus victum sibi meruit, nè aliorum eleemosynis, sicut ceteri Apostoli, victitare cogere, idcirco plus omnibus laboravit, & qui novissimus in ordine, primus in meritis fuit. Loquatur D. Cæfarius Paulinorum interpret verborum: *abundantiùs illis omnibus laboravi. in hoc plus illis laboravi, quia illi ex prædicatione victum secundum Evangelium accipiebant, Paulus non est usus hac potestate, sed labore manuum suarum vivebat.* plus omnibus laborat, qui sine humano præmio laborat.

Figura Secunda Josue & Josias.

Prima Josue gloria & immortalis memoriæ facinus est, quòd post plurimas labore & vigiliis partas victorias, post introductum interram promissionis populum, post distributas provincias nihil sibi è triginta & supra regnis elegerit, nihil in usum & emolumentum familiæ

sua reservavit, prout ex c. 19. Josue liquet, dignus idcirco, qui Salvatore typum gereret, dignus cujus imperio sol pareret, dignus quem nominis excellentia & majestas ipsimet Salvatore supparem faceret. *Quare perdivinus Josue*, quærit Theodoretus q. 17. in Jos. *cum aliis terram dispertiret, sibi non distribuit aliquam portionem? imitatus est in eo modestiam Domini, qui extremam expertus est inopiam, ita ut nec domum quidem haberet.* ille Spiritu Jesu agitur & nomine ejusdem dignus est, qui non spectato laborat præmio, ideòque duntaxat servit, ut serviat. Josue spiritum Josias imbibit, qui in omnibus operibus suis nullâ seu temporaneâ seu etiam æternæ mercedis cupidine illectus, solum DEI obsequium integre spectavit, nec Davidicum illud Symbolum usurpavit: *inclina vi cor meum ad faciendas justificationes tuas in æternum propter retributionem*, sed propter divini nominis gloriam, quam solam præ oculis habuit, sive cum simulacra idolorum everteret, fana solo æquaret, popas occideret, ossa exureret, sive cum phase Domini tantâ solennitate ageret, ut dicat Scriptura: *neque factum est phase tale à diebus judicium, qui judicaverunt Israel & omnium dierum regum Israel & Juda, sicut in octavo decimo anno regis Josia factum est phase istud* 4. Reg. 23. v. 21. idcirco licet inter novissimos reges esset, omnibus omnino antelatus, & incomparabilibus encomiis decoratus est. ibidem v. 25. *similis illi non fuit ante eum Rex, qui reverteretur ad Dominum in omni corde suo, & in tota anima sua, & in universa virtute sua juxta omnem legem Moysi, neque post eum surrexit similis illi.* grande profectò elogium, ex quo consummatam Josiæ perfectionem suspicias & admireris. Est enim verò perfectissimo-

simorum DEI Servorum nota & in-
figne, nolle pro mercede pacisci,
nec spe præmii moveri, sed solius
divini obsequii & honoris agi desi-
derio. Isti sunt viri perfecti, inquit
Salmeron, qui nihil pacisci volentes
divinæ tantum Bonitati & Clemen-
tiæ confidunt: & isti digni fuerunt
majus præmium accipere. Quem-
admodum in domo Principum,
qui familiariter in cubiculo Princi-
pis serviunt, nullum certum habent
stipendium, sicut habent mulones
& coqui, sed toti pendunt ex volun-
tate & munificentia Domini: tales
sunt viri novi testamenti, qui magni-
tudine charitatis DEI & multitudine
beneficiorum Christi obruti, o-
culum claudunt ad quodcunque
præmium sive æternum sive tem-
porale; ita ut si (quod tamen fieri
nequit) nullum futurum esset præ-
mium, non propterea res maximas
operari ipsi recusarent, & extrema
quæque pati propter Christum
haud formidarent. & hi dubio pro-
cul longè amplissimam consequun-
tur mercedem, etsi pro eadem mi-
nimè pacti sint. Hæc in hodierni E-
vangellii interpretatione Salmeron.

Cùm Israëlitaë profectionem
ex Ægypto parant, convivari jubentur
& anniculum epulari agnum:
*tollat unusquisque agnum per famili-
as & domos suas* Exod. 12. v. 3. suf-
ficere integræ familiæ Agnus debet
unicus, at verò cùm prodigus ad
patrem revertitur, non agnus sed
saginat vitulus in unius
filii gratiam: *adducite vitulum
saginatam, & manducemus & epule-
mur, quia filius meus mortuus erat &
revixit* Luc. 15. v. 23. cur uni plus
assignatur filio, quàm copioso po-
pulo? diversitatis causam ex modo
proficiscendi, quo usus est populus,
& quo filius, desumamus. de popu-
lo inquit Moyses, quòd velut aquili-
ni pulli ab aquila deportatus sit in

terram promissionis, de prodigo
scribit Lucas, quòd ultro se resolve-
rit ad reditum in domum pater-
nam. audiatur Moyses: *sicut aquila
provocans ad volandum pullos suos,
& super eos volitans expandit ala-
las suas, & assumfit eum atque porta-
vit in humeris suis* Deut. 32. v. 11.
portandus ergo erat populus in ter-
ram promissionis & grandibus al-
lici spebus debuit nè iter recusaret.
quid filius prodigus? audiamus lo-
quentem: *surgam & ibo ad patrem
meum & dicam ei: Pater peccavi in
caelum & coram te, jam non sum di-
gnus vocari filius tuus, fac me sicut
unum de mercenariis tuis.* dixit, nec
segniter egit: *surgens venit ad Pa-
trem suum.* non erat opus aquili-
nis portari prodigum humeris, ul-
tro ivit & vilissimis accenseri ver-
nulis voluit, ut conspectu Patris
frui denuo liceret. atque idcirco
vitulus illi, populo verò agnus in e-
pulum assignatur, quia hic merce-
dem, ille ingenuum duntaxat obse-
quium attendit. Conceptus hic
mihì à Ruricio Episcopo insinuatus
est: *datur juniori reverso vitulus,
cùm seniori agnus datus fuerit ex Æ-
gypto profecturo, quia ipse educit ex
Ægypto Pater:* portari necesse est
populum & educi à patre, ultro ad-
reperere delectat filium; dignus pro-
inde ampliori est remuneratione,
cùm remunerationem non specta-
verit, sed solo regi se siverit bene-
volentia affectu. Observandum
insuper in prodigo est, quòd licet
secum decreverit, in Mercenarii se
offerre obsequia, ubi tamen sub a-
spectum Patris venit & orationem
suam proposuit, nullam omnino
mercenarii fecit mentionem, sed a-
gnovit solùm filii sese nomine un-
dequaque indignum. Cur in mer-
cenariorum Syllabum redigi non
postulavit? nè mercedis intuitu
paterna ambire obsequia videretur,
quod

Ruric. l. 5.
epist. 1.

quod servile fuisset; ad majora natus est filius, quàm ut stipendia paciscatur, satis illi gratiarum erit, si in domo paterna inter vilissimos mediastinos agere sinatur. *o* animum ingenuum! *o* dignum non uno saginato vitulo sed toto grege & hæreditate filium! Præclare D. Augustinus: *non addit, quod in illa meditatione dixerat: fac me sicut unum de mercenariis tuis, cum enim panem non haberet, vel mercenarius esse cupiebat, quod post osculum patris generosissime jam dedignatur.* nobilem ex paterno osculo imbibit spiritum, quo plenus dedignatur mercenariorum officium, sed ingenuo servire animo absque mercedis respectu constituit. *Illi sufficit Pater* inquit Chrysologus Serm. 4. ideoque dignus redditur, qui non mercenariorum stipendio, sed integrâ doneatur Patris hæreditate.

S. Aug. in
99. Evan-
gel. l. 2.
9. 33.

§. 4.
Figura
quarta A-
bel & E-
noch.

S. Paulus Hebr. II. v. 4. & 5. laudat præ omnibus Legis veteris heroibus duos innocentissimos in lege naturæ Agnellos an Angelos? Abelem & Henoch: *fide Abel plurimam hostiam quàm Cain obtulit Deo: fide Henoch translatus est, nè videret mortem.* Intervenit Magnus Pauli discipulus Joannes Chrysostomus hic, & quærit: uter plus DEUM dilexerit Abel an Enoch? & definit pro Enoch: *major em iste, quàm Abel fidem ostendit, sed quare majorem o Doctor auree? quia nihil illi retributum erat.* Nunquam favorem extraordinarium DEUS exhibuit Henoch, at verò Abeli. nam. Gen. c. & v. 4. *respexit dominus ad Abel.* vel, ut legit Theodotion: *inflammavit Dominus super Abel.* hæc illi gratia sufficere poterat ad DEUM intensissimè amandum, ideoque magnum non erat DEUM ab Abel amari; at verò nullum emolumentum habuit E-

noch, nullum indicium, quòd sua DEO opera arriderent.

Difficilia sunt illa Pfaltis verba Pf. 17. v. 45. *populus, quem non cognovi, servivit mihi,* quis ille populus, qui DEI quodammodo fugit cognitionem? respondet S. Bernardus Ser. 40. ex parvis: quatuor esse genera creaturarum, aliæ cognoscunt DEUM & cognoscuntur à DEO; quales sunt Angeli & homines abundantes divitiis simul ac virtutibus, aliæ nec cognoscunt DEUM nec cognoscuntur à DEO, sunt mendici, ægri, & omnes illi miseri, qui in miseriis suis DEUM non invocant, imò blasphemant. alii cognoscunt DEUM sed non cognoscuntur à DEO, sunt pauperes & ægroti conformes voluntati divinæ: alii non cognoscunt DEUM sed cognoscuntur à DEO, sunt divites avari. Ex his quatuor generibus illi laudem referunt, qui non cognoscuntur & cognoscunt, premuntur & non murmurant, deijciuntur & non desperant, in medio tribulationum amant, observant, magnificant DEUM. Populus quem non cognovi, servivit mihi: *non esset magnæ perfectionis, si populus à DEO cognitus serviret illi, cum verò incognitus illi serviat, & in auditu auris obediat, magnæ laudi adscribendum est.* Ità Bernardus non est magnæ laudis propositâ mercede & gaudio servire Domino, cui propter priora beneficia & benevolentiae indicia bene cognitus es, at verò absque spe mercedis Domino vix benè cognito totâ sedulitate servire, hic labor, hoc opus plurimâ mercede dignissimum est.

Quærit Chrysostomus, quod opus magis sit præmio & laude dignum, dare Christo aspectabiliter comparenti elemosynam, an verò eandem pauperi, amore Christi, exhibere? ridebit fortè aliquis hæc quæ-

quæstionem Chrystostomi. quis non excellentius iudicet, Christum domi suæ recipere, cibare, potare, vestire, dormienti advigilare, quàm sordido mendicabulo æternis fortasse ignibus deputato eadem præstare obsequia? At contrariæ mentis est Doctor aureus: *non est æquale ipsum Dominum præsentem alere, cuius præsentia vel lapideum ad se animum attraheret, & propter ejus verba duntaxat pauperes & mendicos alere, quippe tunc etiam ipsa facies & dignitas præsentis, quacum videtur, parturit quod facies, modo autem univèrsa hæc liberalitates & misericordie, tuæ sunt.* Ità Chrystostomus hom. 89. in Matth. Nimirum qui Christum videt, mercede jam donatus est, qui verò ignotum ingratumque pauperem Christi amore suscipit ac fovet, exquisitum amoris sui præstet hostimentum.

Quærit Hugo Cardinalis in Matth. 19. cur solis Apostolis dicatur: *Vos qui secuti estis me, cum tamen Joannes dicat: sequebatur eum multitudo magna?* nimirum non sequebantur Christum propter Christum, sed propter se, & hi non censentur sequi. verus amor non est lucri avidus. *Qui diligunt, eliguntur* inquit. Augustinus tr. 76. in Joan. hoc est, qui ideo amant ut ament, hi unice amantur.

Notatu dignum est, quòd in lege veteri asinus exclusus sit sacrificio: *primogenitum asini mutabis ovæ; quod si non redemeris, interficies* Ex. c. & v. 13. cur asinus & non bos reprobatur! acutissime respondit Basilius Magnus in c. 1. Isai. Bos cognovit possessorem suum & asinus præsepe Domini v. 3. ecce ratio disparitatis: bos agnovit Dominum, asinus non dominum, sed præsepe, sed pabulum, sed emolumentum proprium. non veniat ad templum ad sacrificium ad altare asi-

nus, quia non possessorem sed præsepe duntaxat respicit, & typum eorum repræsentat, qui nec pedem movere dignantur, nisi formidine pœnæ coactis aut cupidine mercedis illeæti. Asini & bovis cum memini, vaccæ Bethsamiticæ occurrunt, quæ Arcam Domini ferentes, sine ambagibus & erroribus terram Israel tenent, ut videre est 1. Reg. 6. quam tamen terram Israelitæ per annos quadraginta invenire non potuerunt. nimirum suas duntaxat delicias, divitias & commoditates in terra melliflua attenderunt Hebræi, at verò vaccæ sub jugo Arcæ positæ non nisi obsequiis Domini serviebant, hinc illis recta in terram promissionis via. Citiùs & faciliùs æternæ beatitudinis patriam tenent, qui patriam non quærunt, sed solo DEI spiritu regi se sinunt, nec nisi obsequium Domini sui in omnibus respiciunt.

Cur paradysum eo ipso die Latro dexter consequitur, quo converti ad Christum incipit, & gratiosam sui memoriam morienti Domino commendat: *Domine memento mei, cum veneris in regnum tuum?* non petit regnum, non exigit stipendium, non paciscitur de mercede, non exaggerat obsequium suum, quòd encomiasten Christi egerit, cum is ab universo populo rideretur, vexaretur, interficeretur, sed memoriam duntaxat sui haberi rogat, dignus profectò, qui plusquam sperare aut petere possit, mox consequatur, & eo adhuc die transeat in paradysum: *hodie mecum eris in paradiso.* hodie merentur esse cum Christo in paradiso, qui ab hac hora & momento in Domini vinea ad extremum usque spiritum laborare volunt absque præmio.

Habetis ò murmurones improbi causam sufficientissimam, cur pares vobis novissimi, quia nullà

§. 6.
Figura 6.
Latro dexter.

§. 7.
Causa secundà, cur novissimi

§. 5.
Figura 5.
Asinus & Bos.

pares pri-
mis.

S. Chry-
sost. hom.
5. ad Rom.

S. Bern.
Ser. 1. in
Cant.

condictâ mercede ad laborem ac-
cesserunt, quâ si & vos mente ac-
cessissetis, dubitare non ausim, lon-
gè copiosorem mercedem vestram
futuram fuisse. *Major tibi merces,
si citra mercedis spem feceris.* Pla-
cet scire causam aliam, cur pares vo-
bis primis novissimi? ex vestris e-
am verbis desumo vestraq; vos
lingvâ jugulo; quid loquimini? *hi
unâ horâ fecerunt:* quid sibi vult
quod fecisse potius quàm laborâsse
dicantur? nimirum fecerunt opus
perfectum & plus horâ unâ quàm
vos die integrâ peregerunt. *fece-
runt* non laborârunt, quia amore
ducti vineam excoluerunt, *ubi au-
tem amor est, labor non est.* fecerunt
tantâ accuratone, quasi sacrificium
litarent, facere enim idem ac sacri-
ficare est.

Quam verum est, quod D.
Hieronymus ad Paulinum scripsit:
subitus calor longum vincit teporem.
*Paulus Apostolus de persecutione mu-
tatus, novissimus in ordine, primus in
meritis est,* quia extremus licet, plus
omnibus laboravit. Hi novissimi
unâ horâ fecerunt. Et vos totâ die
laborantes nihil fecistis, quia osci-
tante labori manus admovistis, to-
tiâque in finem easdem revocâstis,
ut fatius fuisset facere nihil, quàm
facere opus DEi negligenter. Me-
lius fecisset Cain si sacrificio absti-
nuisset, quàm quod de frugibus ter-
ræ deterioribus obtulerit, melius
fecisset Saul, si victimas non litâ-
set, quàm quod in Sacerdotis offi-
cium se sacrilegè ingesserit, in hoc
enim, ut ait Abulensis, nullum DEO
cultum exhibebat. melius fecisset
Pharisæus, si in templum non af-
cendisset, nec orationem illam suam
magniloquam ebuccinâset, quàm
quod malè orando peior quàm af-
cenderat, descenderit ex templo, &
oratio fuerit illi in peccatum. meli-
us fecisset intempestivus ille propi-

nator, si haustum Christo crucifixo
non obtulisset, quàm quod spongi-
am aceto plenam obtulerit, noluit
indelbare JESUS, nè putaret satel-
les, quod grande aliquod præstitit-
set obsequium; *respuit fel* (inquit
de Christo Augustinus) *jejunare e-
legit, quàm amaritudinem accipere,*
melius fecissent Pharisæi, si pro je-
junio frugalibus indulgissent epulis,
quàm quod inanem inde gloriam
captando martyres fuerint & victi-
mæ dæmoniorum. Jeremiæ 4. in-
vitât Dominus perversos ad seriam
conversionem: *Si reverteris Isra-
el, ad me convertere.* hoc est juxta
Osorii interpretationem: si ad DE-
um tibi revertendum, redi serio, ex
animo, fervidè, melius enim est ni-
hil facere, quàm itâ frigidè facere, ut
nihil efficias. Magis ille à DEO re-
cedit, qui non serio accedit. Inge-
niosè id observavit S. Anselmus in
Petro, qui Christum quidem seque-
batur, sed à longè Matth. 26. melius
facturus, si prorsus emanisset. ut
ostenderet ergo dominus, quàm pa-
rùm frigida ejusmodi probaret ob-
sequia, permisit ad ignem congela-
ri Petrum & majoribus obrui ma-
lis, quàm illi obruti fuerint, qui tem-
pori aufugerant.

Hi novissimi unâ horâ fecerunt,
non est hoc vituperium sed enco-
mium novissimorum, quod plus
horâ unâ operati sint, quàm opera-
rii iniquitatis die totâ. Non est in
familia cœlestis Patrisfamilias alia
antiquitas quàm meritorum: ille
senior, qui intrâ spatium assignati
laboris est accuratior. Ex omnibus
anteessoribus Abrahami nemo vo-
catur senex, sed hic Senis titulus A-
brahama primùm datus reperitur
Gen. 18. v. 11. ubi de patriarcha &
conjugè ejus itâ scribitur: *erant
ambo senes provecæque ætatis.* lon-
gè senior erat Lamech quingento-
rum nonaginta quinque annorum,
&

S. 8.
Ille cen-
sendus est
in Vinca
Domini
prior, qui
virtute
præstan-
tior.

& tamen senex non appellatur. Lamecho senior erat Malaleel octingentorum sexaginta quinque annorum & tamen senex non appellatur: senior hoc erat Enoch nongentotum quinque, Cainan nongentorum decem, Seth nongentorum duodecim annorum & tamen senes non appellantur: superavit omnes Mathusalem nongentorum sexaginta novem annorum & tamen senex non appellatur, Abrahamum primum scriptura nominat seniore (verba Philonis Alexandrini, de Abrah.) etsi is teste scripturâ non nisi centum septuaginta quinque annos vixerit: *fuerunt dies vitæ Abrahæ centum septuaginta quinque anni* Gen. 25. v. 7. nam revera senior non ex longitudine temporis sed ex laudata vita putatur, siquidem, qui multum ætatis in tempore vixerunt sine probitate, longævi pueri dicendi sunt. Hæc ille. Facit huc quod S. Ignatius Martyr epist. 6. scripsit: non annosi continuo sapientes sunt, nec senes intelligentiam possident, sed spiritus, qui in hominibus est. Samuel parvulus Heli nonagenarium reprehendit, similiter Jeremias audit à DEO: nē dicas junior sum. adolescentia igitur non est contemnenda, quoties DEO consecrata fuerit, verum is contemnendus est, qui improbo est animo, tametsi multorum dierum tempore plenus sit. Hucusque Ignatius, ex quo addiderim: non ergo contemnendi, qui novissimâ horâ fecerunt, sed qui totâ die nihil profecerunt. Emblemata non inelegans in suis hexameris Eustathius affert de amygdalo & moro: *floret prima omnium amygdalus, postremaque pomum maturat, Mori tardè germinant, tamen in fructu ferendo non sunt aliis posteriores.* non est ergo totalis laus & felicitas, quod prior in vineam veneris,

nisi & præveris labore & fructu. *Ignavissimorum quorundam hominum consuetudo est, ut, cum inter vitia senuerint, nullique pares sint, solâ se præferant senectute* inquit Franciscus Petrarca. non curabantur ad piscinam probaticam, qui citius ad eam jacuissent, suspirassent, expectassent, sed *qui prior descendisset in piscinam post motionem aquæ* Joan. 5. v. 4. quare sanabatur prior? quærit Hugo Cardinalis & respondet, ut hoc doceretur exemplo, parum juvare in vinea & familia DEI prioritatem temporis, nisi accedat & prioritas laboris atque virtutis. prævenit Joannes Christum, Vox præcedit Verbum, sed ut loquitur Chrysologus serm. 137. *præcedit non præcellit.* præcefferunt Joannem alii Patriarchæ & Prophetæ, quibus tamen omnibus iudicio Salvatoris ipse antelatus est: *Amen dico vobis, non surrexit inter natos mulierum major Joanne Baptistâ* Matth. 23. v. 12. quia etsi plures eo laboraverunt diutius, inquit Algerus l. 2. de Sacram. altar. c. 7. nemo ferventiùs & purius. præcelleret solem rubus, filix lunam, si sola antiquitas spectaretur: *anterior rubus quàm sol,* inquit acutè Ambrosius l. 4. hexamer. c. 1. *antiquior herba quàm luna.* at præcedit tempore, non præcellit virtute, non annis sed meritis dimetienda est antiquitas, ille senior annis qui potior meritis.

Nihil proinde mirum, si novissimi tempore potiores sint apud Patrem familias remunerationis iure, quia labore & meritis fuere præcellentiores. Addamus breviter & causam tertiam, cur novissimi ad vineam primi vocati fuerint ad coronam, quia magnam præ se tulerunt patientiam & longanimitatem, cum totâ die expectarent, à quo in vineam conducerentur.

Petrarch.
Invect. in
Medic. l. 1.

§. 9.
Causa tertia quia tandem expectarunt evocantè Patrem familias.

Cau-

Causam hanc invenit ingeniosissimus Origenes homil. 10. in Matth. in hæc verba: magnam excusationem habuerunt ad hoc, ut digni efficerentur totius diei mercede secundum quod excusaverunt se ipsos dicentes: nemo nos conduxit, propter quod & Paterfamilias libenter conduxit eos, & ut ita dicam, reddidit eis mercedem, pro eo quod magnanimitè totâ die steterunt & expectaverunt usque ad vesperam conductorem. Hæc ex Origene.

Magnanimæ virtutis opus est expectare vocantem DEum, nec se in labores & munia Apostolica ingerere, priusquam vocet & annuat Spiritus, hoc enim est sustinere Dominum quod generosi cordis & maturæ virtutis indicium iudicat Psaltes? *viriliter age, confortetur cor tuum & sustine Dominum.* Poterat Joannes Baptista divinam suam prædicationem anno vicesimo quarto ætatis inchoare, tricesimum nihilominus expectavit, donec Verbum Domini (*præceptum* intelligit S. Chrysostomus homil. 10. in Matth.) super eum fieret: *factum est verbum Domini super Joannem* Luc. 2. v. 2. hæc verba clarè ostendunt (inquit Titus Bostrensis) Joannem ad Baptismi & verbi ministerium se non ingressisse, sed à DEo vocatum & missum fuisse. expectavit Joannes, dum ad prædicandi laborem evocaretur, cui unica fuerat voluptas ac desiderium, citò Vocem agere Verbi, & pœnitentiam populis prædicare. Et quamvis in ætate virili Joannes prædicare primùm jubeatur, Samuel verò pœne infans ad euntiandum DEi verbum mittatur, non tamen majorem idcirco Samuelem dixeris, quod citiùs diutiùsque, sed Joannem omni exceptione majorem duces, quòd ferventiùs idem prædicandi munus obierit.

Poterat & Salvator ab anno ætatis duodecimo, quo magistrale sapientiæ suæ specimen inter Doctores Solymis dederat, docendi officium auspiciari, initium tamen priùs non fecit, quàm publicâ Patris cœlestis voce Doctor orbis utriusque renuntiaretur, cum baptisate in Jordane suscepto vox de nube illaberetur: *hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui*, (vel ut D. Cyprianus legit l. 2. de baptism. *in quo bene sensi*) *ipsum audite.* Poterat Virginea Verbi Mater, si dicere ad populum sineretur, admirandos animorum cieri motus, morumque conversiones facere incredibiles, at quia ad prædicandi munus non vocatur, honorem sibi ipsa non sumit, sed novissimo contenta loco, Ancillam se gerit, digna vel ideo super omnium Cherubinatorum capita elevari, quæ silendo plus meruit, quàm Apostolicæ omnes Angelicæque lingvæ loquendo. Nimirum majoris meriti est, nihil agere, cum sic vult DEus, quàm omnia agere & mundum univèrsum lucrari præter DEi voluntatem. Sint proinde novissimi operarii pares primis, quia expectando laborem plus silentio & spe, ex Origenis sententia, meruerunt, quàm qui primi ad labores sunt admissi.

Coronemus problema & murmuribus operariis auroram, flores, fumos faveamus, novissimis verò solem, fructum, ignem. prior igne fumus est, flos fructu, aurora sole, non tamen idcirco præstantior, sed ex lemmate aureo Chrysologi: *præcedit non præcellit.* qui præcellere vult, gaudeat novissimus videri, dummodo cum hodiernis novissimis plus faciat horâ, quàm primi die integrâ. Nescio cur novissimi tantopere placeant antiquo dierum! novissimus inter filios Jacobo Benjamin est, & plus ceteris dili-

Matth. 31
v. 17.

diligitur; de novissima Beniamini tribu Saul est, & in Protoregem Israelis inungitur; novissimus inter fratres David est, & ad sceptrum elevatur; novissimus Davidis filius Salomon est, & regni hæres duodecimo ætatis anno declaratur; novissimus Apostolorum Paulus est, & plus omnibus laborando meretur. novissima in Apostolorum confessu in monte Sion MARIA

Virgo est, & parem non habet, nè primis quidem ex ordinibus Angelorum. Novissimus virorum MARIE Filius est, & hic principium & finis, princeps Regum terræ, primogenitus omnis creaturæ, ex quo
disce: *primus ut sis, novissimus esto.*

Coloss. 1.
v. 15.

PROBLEMA XL.

Cur tertiam feminis sui partem perire sinat celestis Agricola,

DOMINICA SEXAGESIMÆ.

Exiit, qui seminat seminare semen suum.
Lucæ 8. v. 5.

S. I.
Brevicula
parabolæ
expositio.

Emerarius sit, qui aliter evangelicam explicare præsumat parabolam, quàm celestis ipsemet Magister exposuerit. *Cavendum est, monet in c. 15. Matthæi Hieronymus, nè vel aliud vel plus velimus intelligere, quàm ab ipso expositum est.* Seminatore Christus est ut Beda docuit: *Seminatorem istum nullum meliùs quàm Filium DEI intelligere possumus, qui de sinu Patris egressus est.* Seminavit ab orbe condito in cordibus hominum semen suum, dum lumen illis naturale indidit ad dignoscenda vera à falsis, æterna à caducis, utilia à noxiis, nec cessat hac & omni horâ per inspirationes internas, monita externa,

per leges ecclesiasticas & civiles, per beneficia & flagella seminare semen bonum doctrinæ suæ, quæ nos declinare à malo, & bonum jubet operari. Exiit hic Seminatore, unde quæso & quò? *unde exiit* (quærit S. Chrysostomus homil. 45. in Matth.) *qui ubique præsens est? qui omnia replet? aut qualiter nam exiit? certè non loco sed habitudine, atque Incarnationis dispensatione propinquior nobis factus.* Seminavit Filius (inquit D. Bernardus) ipse est enim, qui exiit seminare semen suum. Pater non exiit, sed Filius à Patre processit & venit in mundum, ut qui priùs erat cogitatio pacis in corde Patris, fieret & ipse pax nostra in utero Matris. Exiit quodammodo ex seipso, dum urgente vi amoris in

Bern. serm.
de S. Be-
nedict.

H h

ama-